

Foundation for the Development
of Polish Agriculture
Fundacja na Rzecz Rozwoju
Polskiego Rolnictwa

„Prosument” – producent i konsument energii elektrycznej, również w agroturystyce

Monika Szymańska - Fundacja na rzecz Rozwoju
Polskiego Rolnictwa (FDPA)

Dariusz Lach - Ekspert ds. energii

Jarosław Wiśniewski - Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Kielce, 11 kwietnia 2015 r.

Plan prezentacji

Monika Szymańska

- **Wstęp**

Dariusz Lach

- **Zalety własnej instalacji OZE**

Jarosław Wiśniewski

- **Wykorzystanie OZE w Niemczech na przykładzie spółdzielni energetycznych**
- **Aspekty prawne wykorzystania w OZE w Polsce**

Monika Szymańska / Jarosław Wiśniewski

- **Wsparcie inwestycyjne energetyki prosumenckiej**

Zalety własnej instalacji OZE

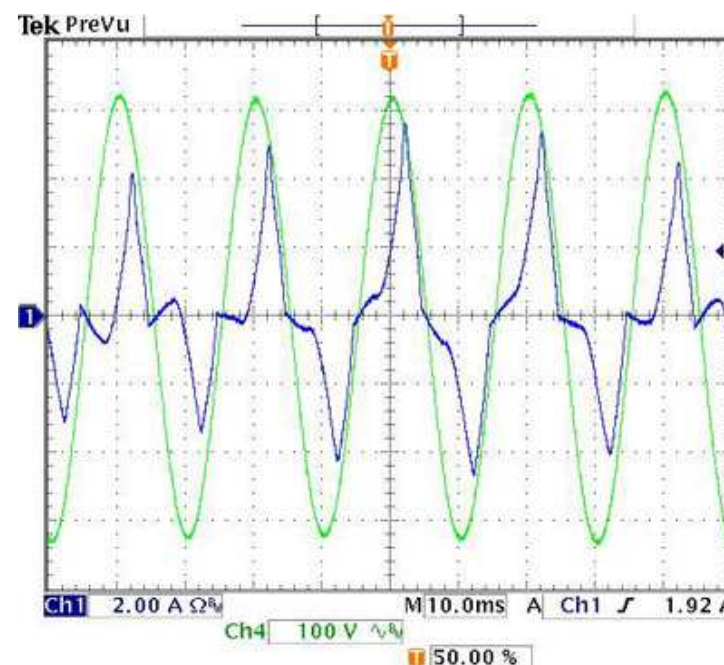
*Zalety własnej instalacji OZE

- Lokalna stabilizacja energii
- Brak przesyłu
- Świadomość i odpowiedzialność
- Oszczędzanie energii
- Jakość energii
- Wpływ na klimat i środowisko

* Jakość energii

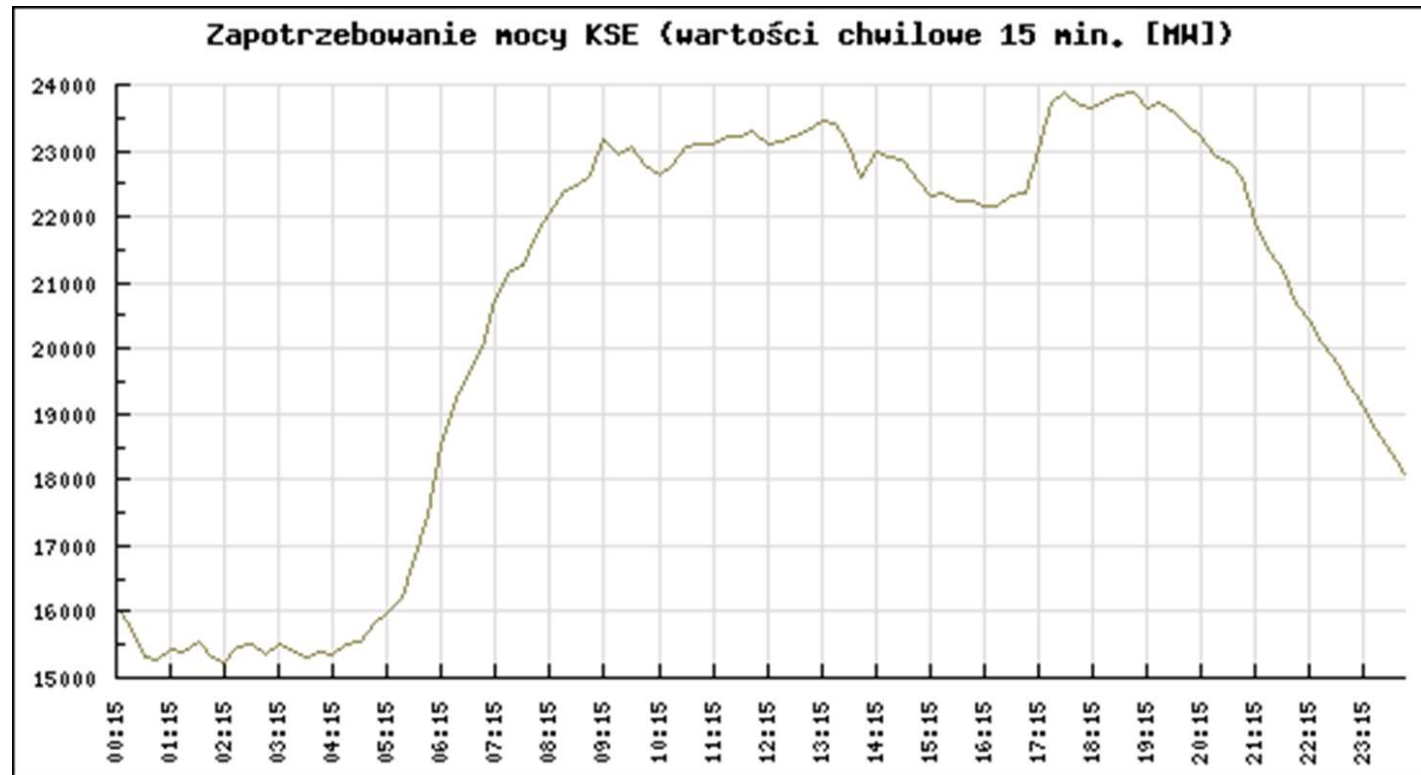
- Wahania napięcia
- Awarie i wyłączenia (SAIDI)
- Harmoniczne - kto to mierzy?
- Wpływ jakości energii na urządzenia

* Krajowy System Energetyczny

- Szczyty energetyczne
- Magazyny energii

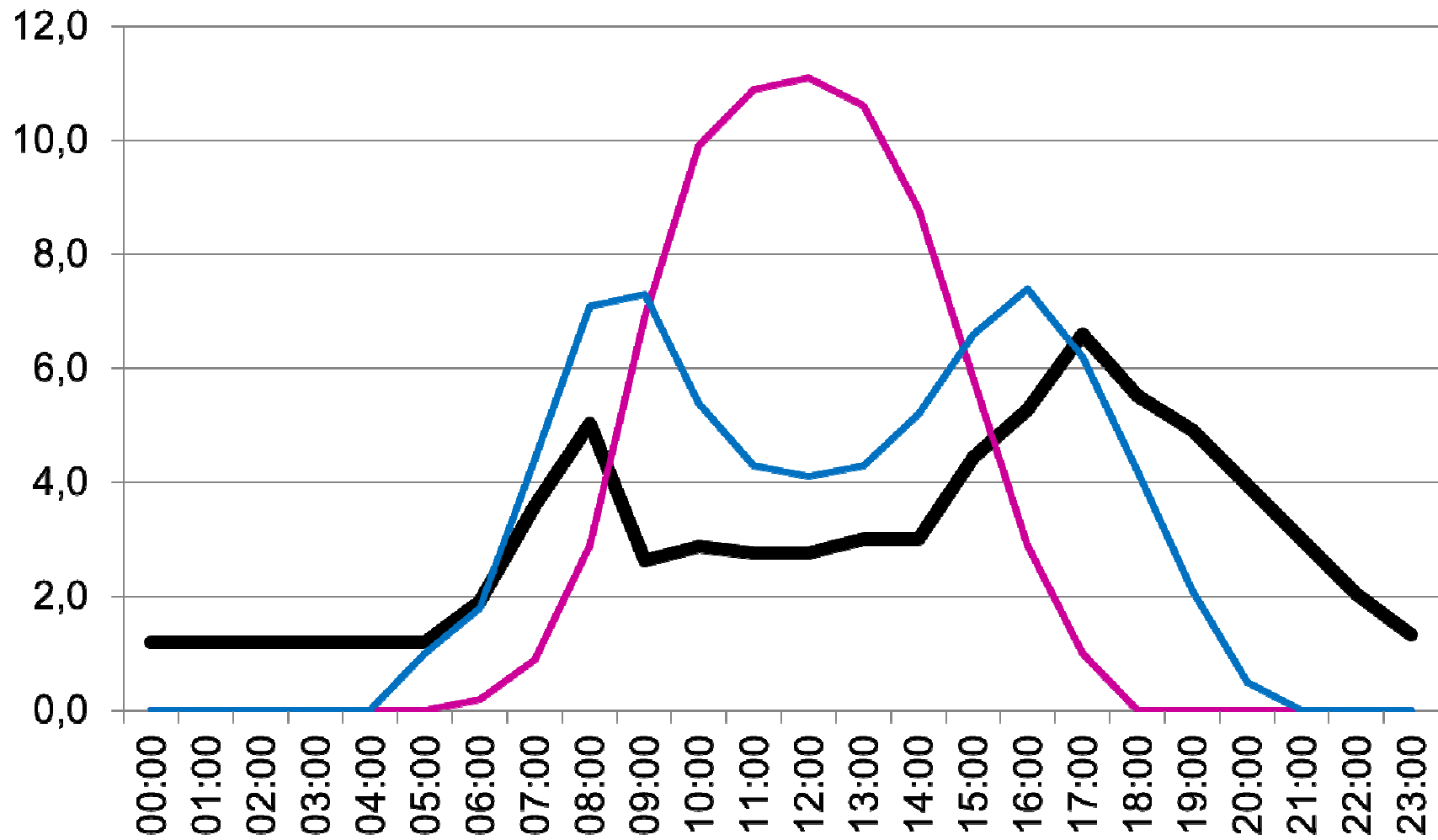
* Zarządzanie energią

- Kto nie mierzy – ten nie zarządza
- Liczniki energii (elektroniczne i inteligentne)
- Monitory zużycia energii (<https://engage.efergy.com/user/login>)
- Optymalizacja taryf i stref
- Moc umowna i moc przyłączeniowa
- Profil abonenta i wybór instalacji OZE

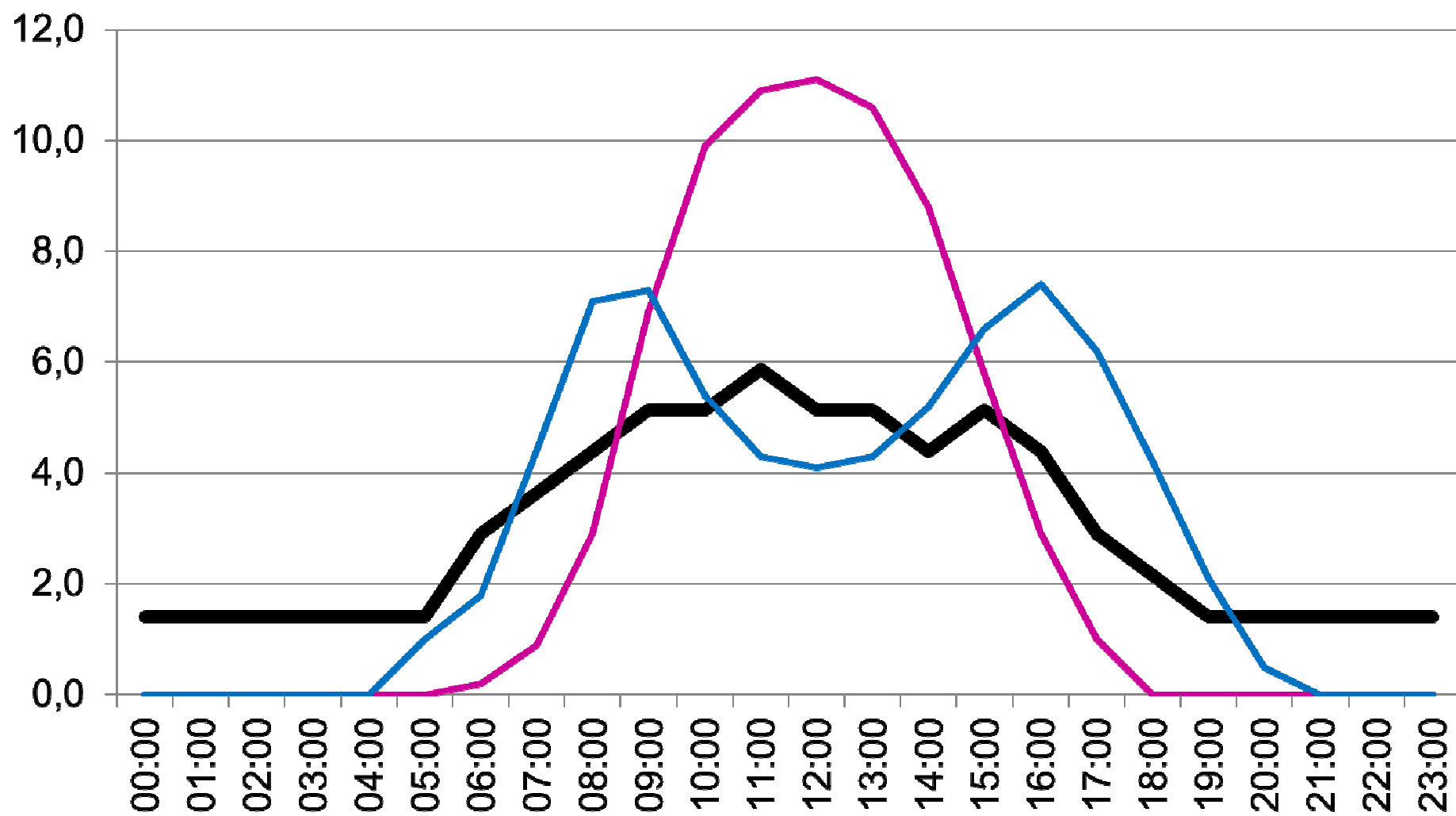

*PV residential

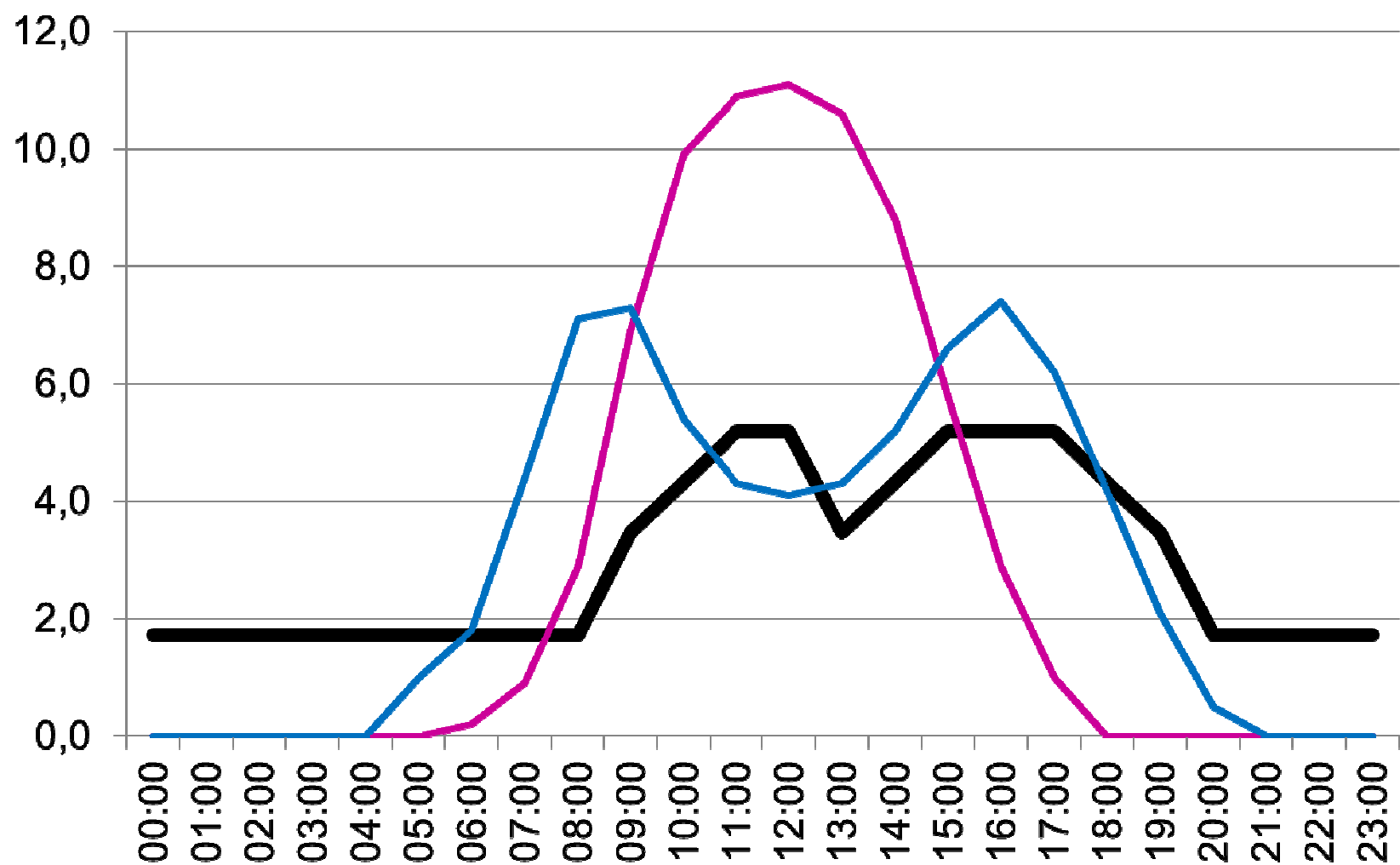

*PV mała produkcja

*PV biuro

*Faktury za energię

- Sprzedawca energii
- Operator Sieci Dystrybucyjnej (OSD)
- Opłaty zmienne
- Opłaty stałe
- Kary
- Moc bierna pojemnościowa i indukcyjna

*Energia jutro

- Peroskwity
- Zasilanie bezprzewodowe
- Inteligentny dom
- Magazyny energii
- Internet rzeczy
- Piezoelektryczne chodniki

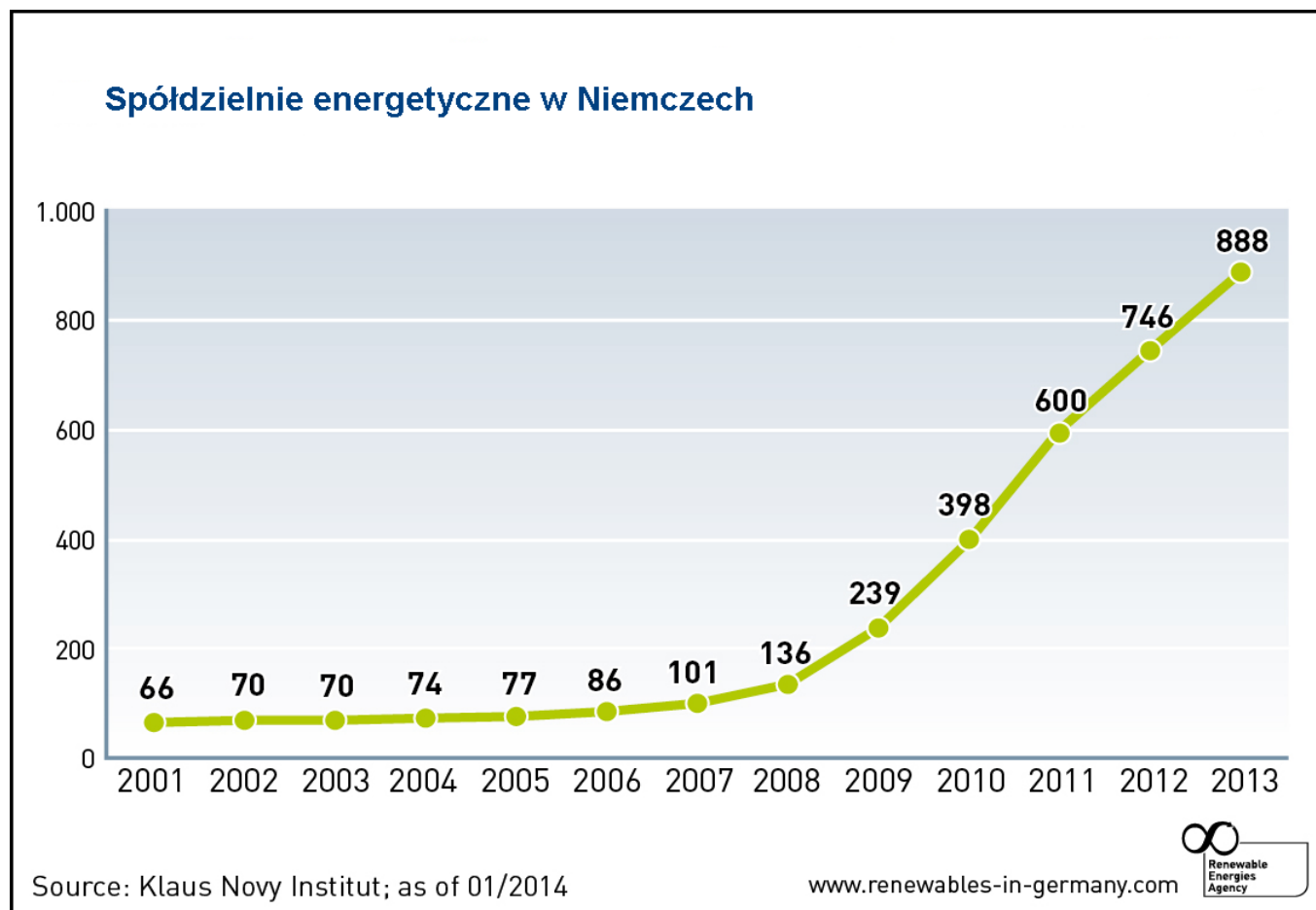

Wykorzystanie OZE w Niemczech na przykładzie spółdzielni energetycznych

Liczba spółdzielni energetycznych w Niemczech

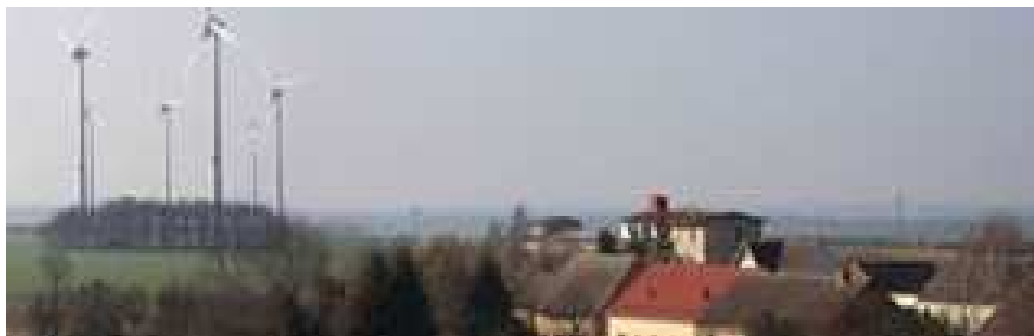

Źródło: www.renewables-in-germany.com

Przykład spółdzielni energetycznej w Feldheim

**Feldheim (Brandenburgia), pierwsza wioska
samowystarczalna energetycznie**

Około 130 mieszkańców, spółdzielnia rolnicza 1,7 tys. ha, firma sektora metalowego,
Produkcja energii elektrycznej oraz ciepła z biogazu + piec na biomasę ,
Ferma wiatrowa (43 wiatraki o mocy 74,1 MW) przyłączona do sieci – sprzedaż nadwyżek energii elektrycznej,

Własna sieć dystrybucyjna elektryczna i ciepła,

Średnia cena energii elektrycznej 16,6 ct/kWh – średnia cena w Niemczech: 28,30 ct/kWh,
100% energii z OZE, ceny 20% niższe niż przy produkcji konwencjonalnej.

Źródła: <http://www.gruene.de/themen/atomausstieg-energiewende/selbst-ist-der-strom.html>, <http://www.biogas-kanns.de/rechts/Biogas-Praxis/Bioenergie-Kommune/484/>

Budowa sieci energetycznej ciepłej w Feldheim

Przykład spółdzielni energetycznej w Jühnde

Jühnde (Dolna Saksonia), pierwsza “Wieś bioenergetyczna”

Około 750 mieszkańców, 7 rolników powierzchnia użytków rolnych 1,3 tys. ha,

Biogazownia o mocy 700 kW (ponad 2 razy więcej niż zapotrzebowanie), piec na biomase 550 kWth
+ spalany olej roślinny 1,6 MWth,

Własna sieć grzewcza 5,5 km, energia elektryczna sprzedawana za pośrednictwem sieci operatora,

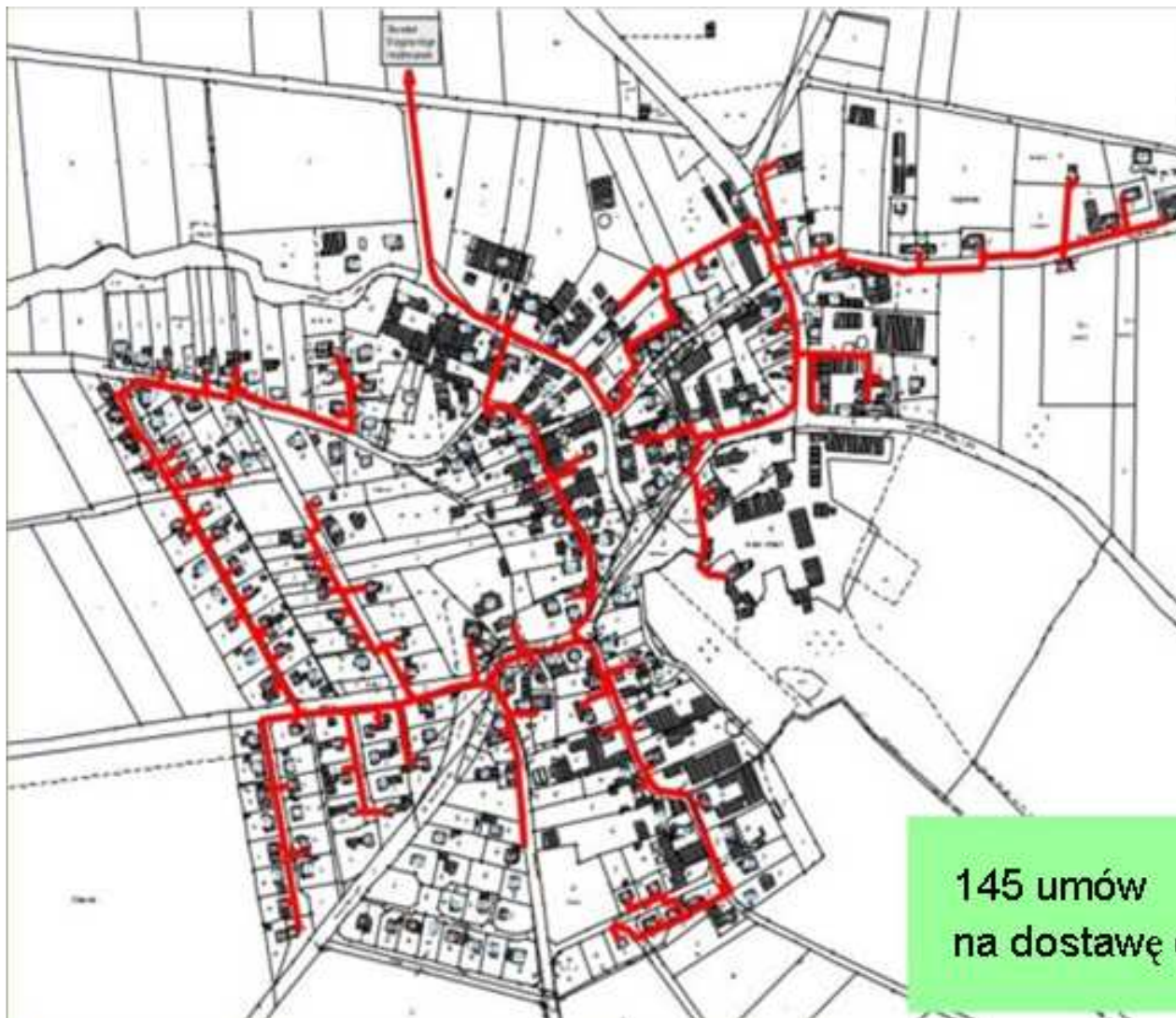
Gospodarstwa domowe oszczędzają ok. 750 € rocznie,

Od 2006 r. całkowite zapotrzebowanie na energię zapewnione dzięki OZE

Źródła: <http://www.gruene.de/themen/atomausstieg-energiewende/selbst-ist-der-strom.html>, <http://www.biogas-kanns.de/rechts/Biogas-Praxis/Bioenergie-Kommune/484/>

Sieć ciepłownicza w Jühnde

145 umów
na dostawę ciepła

Znaczenie spółdzielni energetycznych w Niemczech

- produkcja tańszej energii na potrzeby własne (niezależność energetyczna) oraz wpływy z dywidend,
- obniżenie emisji gazów cieplarnianych, wypełnianie celów klimatycznych, poprawa jakości środowiska naturalnego,
- integracja i rozwój społeczności lokalnej, tworzenie nowych miejsc pracy i nabycie nowych umiejętności (tzw. „green jobs”), rozwój eko-turystyki i biznesu,
- wzmacnianie więzi z miejscem zamieszkania poprzez bezpośrednie zaangażowanie mieszkańców w funkcjonowanie spółdzielni i instytucji, które wokół i dzięki niej powstają, zahamowanie odpływu ludności ze wsi do miast,
- wymiana doświadczeń, korzystanie z najnowszych rozwiązań technologicznych i wzmacnianie współpracy regionalnej przy realizacji przedsięwzięć, obejmujących kilka-kilkanaście miejscowości.

Aspekty prawne wykorzystania OZE w Polsce

Jak efektywnie wykorzystać istniejący potencjał OZE w Polsce?

- Inwestycje komercyjne nastawione na sprzedaż energii
 - trudności z przyłączeniem,
 - niestabilny system wsparcia oraz kolejne zmiany,
- Inwestycje prosumenckie i wytwarzanie energii na własne potrzeby
 - stosunkowo długi okres zwrotu inwestycji dla prosumenta,
 - konieczność zapewnienia magazynów energii (wiatr, słońce),
- Inwestycje zbiorowe i tworzenie np. spółdzielni energetycznych
 - pierwsza spółdzielnia energetyczna powstała w woj. lubelskim.

Aspekty prawne wykorzystania OZE w Polsce

- **Planowania i realizacji inwestycji**
 - Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane
 - Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne
 - Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych
- **Wytwarzania i wykorzystania energii**
 - Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii
- **Finansowe, w tym podatkowe**
 - Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych
 - Ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym
 - Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych
 - Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych

Planowanie i realizacja inwestycji

- **Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane**
 - wykonywanie robót budowlanych polegających na montażu pomp ciepła, urządzeń fotowoltaicznych o zainstalowanej mocy elektrycznej do 40 kW oraz wolno stojących kolektorów słonecznych nie wymaga pozwolenia na budowę
- **Rozporządzenia właściwych ministrów** określające warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać obiekty budowlane i ich usytuowanie, w tym:
 - Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w odniesieniu do budynków,
 - Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 7 października 1997 r. w odniesieniu do budowli rolniczych,
- **Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych**
 - ewentualne wyłączenia gruntów rolnych z produkcji oraz zmiany ich przeznaczenia

Przyłączenie do sieci

- **Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne**

- jeśli moc mikroinstalacji nie przekracza mocy określonej w wydanych warunkach przyłączenia, przyłączenie do sieci odbywa się na podstawie zgłoszenia do operatora systemu dystrybucyjnego (w innym przypadku po uzyskaniu warunków przyłączenia),
- za przyłączenie mikroinstalacji do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej nie pobiera się opłaty,
- koszt instalacji układu zabezpieczającego i układu pomiarowo-rozliczeniowego ponosi operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego,
- mikroinstalacje muszą spełniać wymagania techniczne i eksploatacyjne określone w art. 7a ust. 1 ustawy. Szczegółowe warunki przyłączenia, wymagania techniczne oraz warunki współpracy mikroinstalacji z systemem elektroenergetycznym określa rozporządzenie MG z dnia 4 maja 2007 r.

Podstawowe definicje

- **Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii**
 - **instalacja odnawialnego źródła energii** – instalację stanowiącą wyodrębniony zespół:
 - a) urządzeń służących do wytwarzania energii i wyprowadzania mocy, przyłączonych w jednym miejscu przyłączenia, w których energia elektryczna lub ciepło są wytwarzane z jednego rodzaju odnawialnych źródeł energii, a także magazyn energii elektrycznej przechowujący wytworzoną energię elektryczną, połączony z tym zespołem urządzeń lub
 - b) obiektów budowlanych i urządzeń stanowiących całość techniczno-użytkową służący do wytwarzania biogazu rolniczego, a także połączony z nimi magazyn biogazu rolniczego;
 - **mikroinstalacja** – instalację odnawialnego źródła energii o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 40 kW, przyłączoną do sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV lub o mocy osiągalnej cieplnej w skojarzeniu nie większej niż 120 kW;

Wytwarzanie energii w mikroinstalacji - ustawa OZE

- Wytwarzanie energii elektrycznej w mikroinstalacji nie wymaga koncesji,
- Wytwórca będący osobą fizyczną niewykonującą działalności gospodarczej regulowanej ustawą o swobodzie działalności gospodarczej:
 - może wytwarzać i sprzedawać nadwyżki energii wprowadzonej do sieci,
 - wytwarzanie oraz sprzedaż energii elektrycznej nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy o sdg,
- Oddzielne regulacje dla wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego w mikroinstalacji oraz biogazu rolniczego (dot. instalacji do 160 tys. m³) przez osoby fizyczne wpisane do ewidencji producentów (rolnicy), w tym:
 - możliwość sprzedaży nadwyżki energii elektrycznej oraz biogazu rolniczego
 - wytwarzanie oraz sprzedaż nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy o sdg,
- Działalność gospodarcza w zakresie wytwarzania biopłynów lub energii elektrycznej z biopłynów – działalnością regulowaną.

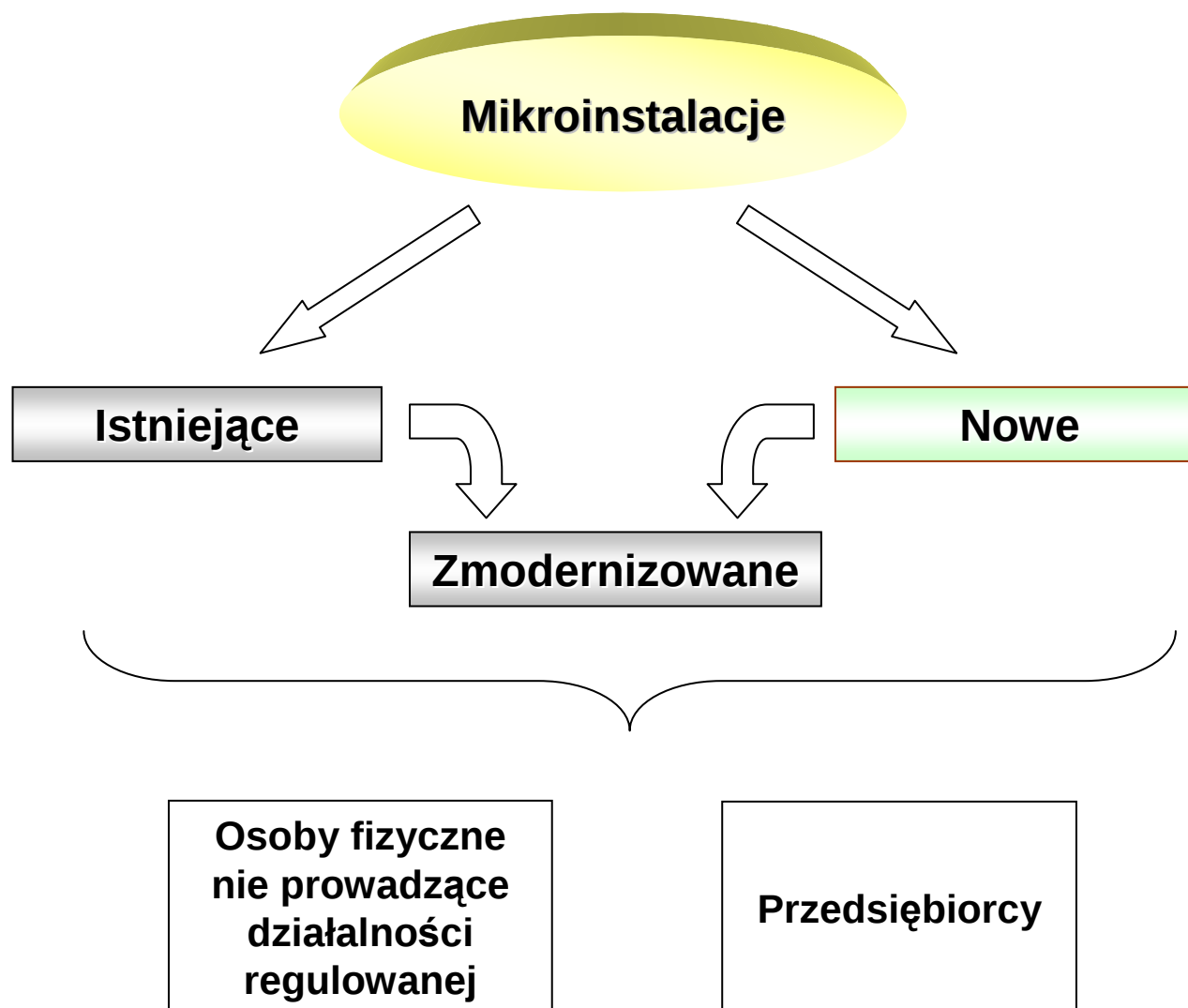
Wytwarzanie energii w mikroinstalacji - ustawa OZE

Obowiązki informowania operatora systemu dystrybucyjnego o:

- o terminie przyłączenia mikroinstalacji, jej planowanej lokalizacji oraz o rodzaju i mocy – 30 dni przed planowanym przyłączeniem,
- zmianie rodzaju mikroinstalacji i jej mocy – 14 dni od zmiany tych danych;
- zawieszeniu lub zakończeniu wytwarzania energii – 14 dni
- ilości energii elektrycznej wytworzonej oraz sprzedanej sprzedawcy zobowiązanemu – 7 dni od zakończenia kwartału
- dacie wytworzenia po raz pierwszy energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w mikroinstalacji lub o dacie zakończenia modernizacji tej instalacji – 7 dni od tej daty.

Mechanizmy i instrumenty wspierające wytwarzanie energii elektrycznej w mikroinstalacji

Mechanizmy i instrumenty wspierające wytwarzanie energii elektrycznej w mikroinstalacji

W przypadku osób fizycznych nie wykonujących działalności regulowanej:

- gwarancja zakupu przez sprzedawcę zobowiązanego, nadwyżek energii od dnia jej wytworzenia po raz pierwszy przez 15 lat, nie dłużej niż do 31 grudnia 2035 r.,
- cena zakupu energii przez sprzedawcę zobowiązanego równa średniej cenie sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym w poprzednim kwartale,
- możliwość korzystania z tzw. *net-meteringu* (bilansowego rozliczania za ilość wyprodukowanej i zużytej energii w okresie 6 miesięcy),
- gwarancja sprzedaży ilości wytworzonej energii po modernizacji mikroinstalacji proporcjonalnie do przyrostu mocy.

Mechanizmy i instrumenty wspierające wytwarzanie energii elektrycznej w mikroinstalacji

W przypadku przedsiębiorców:

- gwarancja zakupu przez sprzedawcę zobowiązanego, energii od dnia jej wytworzenia po raz pierwszy przez 15 lat, nie dłużej niż do 31 grudnia 2035 r.,
- cena zakupu równa średniej cenie sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym z poprzedniego kwartału,
- dla mikroinstalacji oddanych do użytku przed 1 stycznia 2016 r.:
 - możliwość uzyskania świadectw pochodzenia lub udziału w aukcjach
- dla mikroinstalacji oddanych do użytku po 1 stycznia 2016 r.:
 - możliwość korzystania z tzw. *net-meteringu* lub udziału w aukcjach,
- gwarancja sprzedaży ilości wytworzonej energii po modernizacji mikroinstalacji proporcjonalnie do przyrostu mocy.

Warunki zakupu energii z mikroinstalacji zmodernizowanych

Gwarancja zakupu energii z mikroinstalacji zmodernizowanej po 1 stycznia 2016 r. dotyczy przypadku, gdy:

- w wyniku modernizacji mikroinstalacji nastąpił przyrost mocy zainstalowanej elektrycznej, ale nie więcej niż do 40 kW;
- nakłady na modernizację mikroinstalacji wyniosły nie mniej niż 30% wartości początkowej modernizowanej mikroinstalacji;
- urządzenia wchodzące w skład zmodernizowanej mikroinstalacji, służące do wytwarzania energii elektrycznej, zamontowane w czasie modernizacji zostały wyprodukowane nie później niż w terminie 48 miesięcy przed dniem wytworzenia po raz pierwszy energii elektrycznej w zmodernizowanej mikroinstalacji.

Wsparcie *feed in tariffs* (art. 41 ustawy OZE)

- Wsparcie na 15 lat dla mikroinstalacji do 3 kW i 3-10 kW,
- Limit mocy zainstalowanych dla mikroinstalacji:
 - do 3 kW maksymalnie 300 MW,
 - od 3kW do 10kW maksymalnie 500 MW,
- Ceny gwarantowane dla mikroinstalacji do 3 kW:
 - hydroenergia – 0,75 zł/1 kWh;
 - energia wiatru na lądzie – 0,75 zł/kWh;
 - energia promieniowania słonecznego – 0,75 zł/kWh.
- Ceny gwarantowane dla mikroinstalacji 3-10 kW:
 - biogaz rolniczy – 0, 70 zł/kWh;
 - biogaz pozyskany z surowców pochodzących ze składowisk odpadów – 0,55 zł/kWh;
 - biogaz pozyskany z surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków – 0,45 zł/kWh;
 - hydroenergia – 0,65 zł/kWh;
 - energia wiatru na lądzie – 0,65 zł/kWh;
 - energia promieniowania słonecznego – 0,65 zł/kWh.

Podatek akcyzowy – energia elektryczna z OZE

Ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym

- sprzedaż energii elektrycznej nabywcy końcowemu, zużycie energii elektrycznej przez podmiot nieposiadający koncesji na jej wytwarzanie, który wyprodukował tę energię - podlega opodatkowaniu podatkiem akcyzowym (art. 9)
- stawka akcyzy na energię elektryczną wynosi 20,00 zł za MWh (art. 89),
- zwalnia się od akcyzy energię elektryczną wytwarzaną z OZE, na podstawie umorzonego świadectwa pochodzenia energii (art. 30),

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 8 lutego 2013 r. w sprawie zwolnień od podatku akcyzowego

- zwalnia się od akcyzy zużycie energii elektrycznej wyprodukowanej z generatorów o łącznej mocy nieprzekraczającej 1 MW, niedostarczanej do sieci, pod warunkiem że od wyrobów energetycznych wykorzystywanych do produkcji tej energii elektrycznej została zapłacona akcyza w należytej wysokości,

Organami podatkowymi właściwymi w zakresie akcyzy są naczelnik urzędu celnego i dyrektor izby celnej.

Pozostałe podatki

Podatek dochodowy – sprzedaż energii

- przychody ze sprzedaży energii elektrycznej przez osoby fizyczne nie prowadzące działalności gospodarczej, co do zasady stanowią przychody z innych źródeł i zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 361, z późn. zm.) podlegają opodatkowaniu.

Podatki i opłaty lokalne

- podatek gruntowy,
- podatek od nieruchomości,

Wsparcie inwestycyjne energetyki prosumenckiej

Wsparcie inwestycyjne energetyki prosumenckiej

- PROW 2007-2013
- PROW 2014-2020
- NFOŚiGW / WFOŚiGW
- RPO

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013

Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej

- budowa mikroinstalacji prosumenckich wykorzystujących odnawialne źródła energii – na potrzeby własne
- rozporządzenie MRiRW z dnia 24 marca 2015 r. (Dz. U z 2015 r. poz. 466)
- beneficjent: gmina (obiekty użyteczności publicznej i gospodarstwa domowe)
- poziom dofinansowania: 90% kosztów kwalifikowalnych
- maksymalna wysokość pomocy na gminę 200 000 euro
- pomoc *de minimis*
- planowany termin naboru wniosków: maj 2015 r. (nabory wniosków ogłaszają samorządy województw),
- termin na rozliczenie projektów - 16 października 2015 r.

BUDŻET: 22 750 000 euro – około 114 projektów

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020

- **Pomoc na inwestycje w gospodarstwach rolnych** (*Modernizacja gospodarstw rolnych*)
 - operacje mające na celu poprawę konkurencyjności i zwiększenie rentowności gospodarstwa rolnego w wyniku jego restrukturyzacji,
 - OZE może stanowić element operacji związanej z produkcją zwierzęcą,
 - inwestycje indywidualne lub zbiorowe,
 - do 900 tys. PLN w przypadku rozwoju produkcji roślin,
 - do 500 tys. PLN w pozostałych inwestycjach nie związanych z modernizacją istniejących w gospodarstwie budynków – do 200 tys. PLN.
- **Pomoc na inwestycje w przetwórstwo/marketing i rozwój produktów rolnych** (*Przetwórstwo i marketing produktów rolnych*)
 - przetwórstwo i wprowadzanie do obrotu produktów załącznika I, produktem,
 - zakup urządzeń służących poprawie ochrony środowiska.
 - dofinansowanie do 50% kosztów kwalifikowanych, w przypadku jednego beneficjenta do 3 mln PLN, w przypadku grupy beneficjentów 15 mln PLN.

NFOŚiGW - Program PROSUMENT

Cel programu:

- coroczne ograniczenie emisji CO₂ w wysokości 215 tys. Mg
- roczna produkcja energii z odnawialnych źródeł 470 tys. MWh

Beneficjenci

- osoby fizyczne,
- spółdzielnie mieszkaniowe,
- wspólnoty mieszkaniowe oraz
- jednostki samorządu terytorialnego i ich związki

Budżet

- 800 mln zł na lata 2014-2022
- 240 mln zł –dotacje
- 560 mln zł – preferencyjna pożyczka

Program PROSUMENT

Rodzaje przedsięwzięć

1. Zakup i montaż małych instalacji lub mikroinstalacji OZE do produkcji energii elektrycznej lub ciepła i energii, na potrzeby budynków mieszkalnych jednorodzinnych lub wielorodzinnych.

2. Instalacje do produkcji energii elektrycznej lub ciepła i energii elektrycznej:
 - źródła ciepła mocy do 300 kWt (opalone biomasą, pompy ciepła, kolektory słoneczne)
 - Źródła energii elektrycznej o mocy do 40 kWe (systemy fotowoltaiczne, małe elektrownie wiatrowe, mikrokogeneracja)

Program PROSUMENT

Forma i warunki dofinansowania

- Dofinansowanie do 100% kosztów kwalifikowanych
- Maksymalny koszt kwalifikowany:
 - dla budynku jednorodzinnego: 100 000 zł (jedno źródło) i 150 000 zł (wiele źródeł)
 - dla budynku wielorodzinnego: 300 000 zł (jedno źródło) i 450 000 zł (wiele źródeł)
- Ograniczony maksymalny jednostkowy koszt kwalifikowany dla każdego rodzaju instalacji

Dotacje:

- 20% - źródła ciepła
- 40% - źródła energii elektrycznej kosztów kwalifikowanych (15% i 30% odpowiednio od 2016 r.)

Pożyczki/Kredyty

- oprocentowanie: 1%,
- okres kredytowania: do 15 lat

Program PROSUMENT

Formy dofinansowania

Część	Forma	Budżet 2014-2015	Minimalna Kwota Wniosku do NF	Informacje o formie dofinansowania
2 a)	dla samorządów	100 mln zł	1 mln zł	Wnioski zbiorcze składane przez JST do NFOŚiGW
2 b)	poprzez banki	200 mln zł	5-20 mln zł	Środki udostępniane przez NFOŚiGW dla banków
2 c)	poprzez WFOŚiGW	100 mln zł	1 mln zł	Środki udostępniane przez NFOŚiGW dla WFOŚiGW

Program PROSUMENT

Gwarancja jakości instalacji - wymagania techniczne

1. Projektowanie instalacji

- Uprawnienia projektanta (budowlane do projektowania w specjalności)
- W projekcie m.in. obliczanie uzysku energii

2. Dobór urządzeń

- Wysoka jakość instalowanych urządzeń(normy, certyfikaty)
- Zakres kosztów kwalifikowanych
- Instalacja liczników energii(kontrola uzysków)
- Gwarancja producenta urządzeń- 5 lat

3. Montaż instalacji

- Uprawnienia instalatora (budowlane do kierowania robotami, przedstawiciel producenta, uprawnienia SEP, certyfikat UDT)
- Pisemna umowa z wykonawcą – gwarancja uzysków
- Rękojmia wykonawcy – 3 lata

4. Instalowane urządzenia muszą być fabrycznie nowe

Na co należy zwrócić uwagę

- Oferta skierowana do osób fizycznych posiadających **prawo dysponowania** (prawo własności lub dzierżawy) **budynkiem mieszkalnym** jednorodzinnym (również w budowie)
- **Pomoc de minimis** – w związku z możliwością odsprzedaży energii na rynku
- **Podatek dochodowy** od dofinansowania
- **Okres kredytowania** uzależniony od : okresu gwarancji instalacji, posiadania gwarancji bankowych producenta i wykonawcy, formy zabezpieczenia kredytu. Udzielenie kredytu uzależnione od **zdolności kredytowej i zabezpieczeń**
- Aby **utrzymać dotacje** należy m.in. utrzymać efekt przedsięwzięcia przez min. 3 lata po zakończeniu realizacji inwestycji, przekazywać dane o produkcji energii z OZE

Źródła informacji dot. finansowania

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 - www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/prosument-dofinansowanie-mikroinstalacji-oze/
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 - www.wfos.szczecin.pl/aktualnosci-prosument.html
- Bank Ochrony Środowiska S.A.
 - www.bosbank.pl/klienci-indywidualni/finansowanie-twoich-marzen/kredyty-dla-domu/kredyty/ekokredyt-prosument
- Urzędy Marszałkowskie poszczególnych województw,
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
 - www.arimr.gov.pl/

Formy doradztwa

Doradcy z WODR i Powiatowe Punkty konsultacyjne ds. OZE

- www.gmina.bio-gazownie.edu.pl/
- bio-gazownie.edu.pl/

Dobór instalacji

- www.gospodarzzenergia.pl/dobierz-instalacje-oze
- www.ozerise.pl

**Dziękujemy
za uwagę**